

BİLİM ve DİL

M. Turan YARAR (*)

Çağımızda, bütün uluslar, her konuyu olduğu gibi, çeşitli bilim dallarını da kendi ana dilleriyle konuşma ve yazma çabası göstermektedir. Bu akımın hızla gelişip değer kazanmasında, bilim dilini belirli bir kitlenin tekelinden kurtararak, toplumun malı etme, dolayısıyla bilimi ve bilim adamını, halk için bir kapalı kutu olmaktan çıkarma amacı da gizlidir sanırım.

Ülkemizde bu türlü çalışmalar, genellikle anılmaya değer bir biçimde **Türk Dil Kurumu** tarafından yürütülmektedir. Kurum, yalnız edebiyata veya dilbilgisine değil, el sanatlarından güzel sanatlara, zoolojiden fiziğe kadar, hemen bütün alanlara bağlı terimleri Türkçeleştirerek, dilimizi daha zengin, daha işlek yapma yolları ararken, kendi başına hareket etmiyor. Çeşitli uzmanlarla anlaşip işbirliği yaparak, terimlerin hem dil yapısı, hem de bilimsel kavramlar yönünden sağlam çıkmasına çalışıyor. Oradan gelen böyle bir teklif üzerine derleyip toparlamağa çalıştığım ve birçok yıl emek verdiğim «Asalakbilim Terimleri Sözlüğü» bitmiş, Türk Dil Kurumu yayını olarak basılmıştır. Bu sözlüğü okuyucularımıza tanıttığı örnekler vermeden önce, birkaç sözle parazitolojinin anlamı ve önemi üzerinde durmak isterim :

Hemen bütün canlılarda, kazancını bir başkasının sırtından sağlama eğilimi vardır. Bu eğilimin, bu çıkar düşkünlüğünün yarattığı yaşam savaşında hep güçsüzler yenilir, hep onlar yok olur sanırız. Oysa, bir bakıma çetin doğa koşullarının baskısıyla ortaya çıkan böyle beslenmeye veya barınmaya bağlı bencillik örneklerin-

---

(*) Etik Veteriner Kontrol ve Araştırma Enstitüsü Parazitoloji Uzmanı

de çelimsizler güçlülerden geri kalmamıştır. Söz gelimi bir sıtma asalağı, çağlar boyu, kendisine göre bir evren büyüklüğünde olan yüz binlerce insanın ölümüne yol açabilmiş, ince bir kıl görünüşünde solucanlar, milyonlarca hayvanı silip süpürmüş, «küf» de-yip geçtiğimiz sıska bir mantar türüyse koca koca ağaçları yerle bir etmiştir. O yüzden asalakbilim, özellikle hekimliğin, veteriner hekimliğin ve bitki sağlığını koruyucu tarımsal savaşın ana sorunlarından biri olarak çok büyük önem taşımaktadır.

Böyle geniş ve önemli bir konuyu, hele ortada yol gösterici eserler de yokken, bütün inceliğiyle işleyip değerlendirerek, bir «terimler sözlüğü» çerçevesine sokmak zordu. Bunu biliyordum. Hattâ asalakbilimin sınırlarını çizmek bile kolay değildi. Yararlandığım kaynakların çoğu, gerek zooloji, botanik, gerekse kimya ve bakteriyoloji alanına, konuya uzak olanların aşırı sayabileceği ölçüde girmişlerdi. Örneğin, asalak bir solucanı tanımlarken, özgür yaşayan ama ilkinde çok benzeyen bir başkasını da uzun uzun anlatmış, bir böceğin hekimlikteki yerini iyice belirtmek dileğiyle de, onun bulaştırdığı mikroplu hastalıklara birçok sayfa ayırmışlardı.

Bu tür küçük görünen ama sözlüğün yapısını oldukça etkileyebilecek değerde olan birçok düğümü çözerek, ayrıntılara inmeden ve çokça yüzeyde kalmadan, ölçülü bir yol izlemeğe çalıştım.

Dileğim, konuyu öğretmeğe kalkışmak değil, onu bilenlere ya da bilmek isteyenlere, bizim olan arı Türkçe bir çığırda ve küçük çapta yol göstermek temeline dayanıyor. Bu nedenle terimlerin en karakteristik niteliği dışına çıkılmamış; hele parazitolojiyi ilgilendirmeyen anlamları ve özellikleri üzerinde hiç durulmamıştır. Şimdi örneklere geçelim :

Akciğer kelebeği (Paragonimus westermani; Al. Lungenegel; Fr. douve du poumon; İ. lung fluke; Os. distom-i rievi): Uzakdoğu ülkelerinde, insan, kedi, köpek, domuz ve birçok yabani yırtıcının akciğer asalağı olarak yaşayan, çok yaygın emici kurt.

Akçöpleme (Veratrum album Al. weissen Niesswurz; Fr. ellébore blanc; İ. white ellebore; Os. harbak-i ebyaz): Kök ufantıları, ya doğrudan doğruya, ya bitotu tozuyla karıştırılarak, ya da sirkede kaynatılarak, bit pire gibi dış asalaklara ve saçkırana karşı kullanılan ağılı ot.

Asalakbilim (parasitologia; Al. Parasitenkunde; Fr. Parasito-

logie; In. parasitology; Os. ilm-i tufeylât): Asalakların yapısını, yaşayışını, konakçıyla ilişkisini ve yaptığı hastalıklarla bu hastalıklara karşı girişilecek savaşı konu seçen bilim dalı; parazitoloji.

Atsineği (Hippobosca equina; Al. Pferdelausfliege; Fr. mouche araignée; İn. forest fly; Os. zübab-ı feresi): Çiftkanatlılar dizisinden olup, memelilere, en çok atlara, seyrek olarak da çeşitli dağ kuşlarına ve insanlara sataşan sinek türü.

Başkalaşma (metamorphosis; Al. Umwandlung; Fr. métamorphose; İn. metamorphosis; Os. istihâle) : Kimi hayvanların, örneğin böceklerin, yumurta evresinden ergin evreye varıncaya dek, yaşam boyunca gösterdikleri biçimsel değişme.

Birgözeli hayvanlar (Protozoa; Al. Urtiere; Fr. protozoaires; In. unicellular animals; Os. hayvanat-ı vâhid-ül-hücre): Çoğalma, beslenme, büyüme gibi canlılığa özgü olayları kendi başına, bağımsız olarak yürüten, yaşama boyunca ya da yaşamının bir evresinde devim yeteneği gösteren, çekirdekli ve gözle görülemeyecek ölçüde ufak vücudu yalnız bir gözeden oluşmuş hayvanlar topluluğu.

Bit (pediculus; Al. Laus; Fr. pou; İn. louse; Os. kehle) : Bitler takımına bağlı böceklerin genel adı. Yarımkanatlılar, kınkanatlılar ve eşkanatlıların birçoğu, ısırıcı-bitler takımı türlerininse tümü için yine «bit» terimi kullanılır. bk. köpek biti, buğdaybiti, yaprak biti, bitler, başbiti, giyimbiti, kasıkbiti v.b.

Böcek (insectum; Al. Kerbtier; Fr. insecte; İn insect. Os. haşere) : Böcekler sınıfına bağlı eklembacaklıların ortak adı. Tanıma uymayan ve dilimize yanlış olarak yerleşen sözcükler de vardır : Sümüklüböcek, uyuzböceği, tespihböceği v.b.

Çayır keneleri (Ixodidae; Al. Schildzecken; Fr. ixodidés; İn. hard ticks; Os. mer'a keneleri): Doğal yaşam yeri otlak olup, konakçıya oradan bulaşan ve üstten bakılınca ağız parçaları görülen, sert yapıda keneler familyası; otlak keneleri, kır keneleri.

Çiftkanatlılar (Diptera; Al. Zweiflügler; Fr. dipteres; İn. two winged flies; Os. zül-cenaheyn) : Tambaşkalaşım gösteren ve gelişkin bir çift kanadından başka, denge sağlayıcı bir çift kanadı daha bulunan, ağız yapısı emici, yalayıcı ya da sokucu nitelikte böcekler dizisi. Bütün kanatları körelmiş türleri de vardır.

Çokayaklılar (Myriapoda; Al. Tausendfüßler; Fr. mille-pattes; İn. myriapods; Os. zât-ül-ercül-ül-kesire): Başı gövdesinden ayrı, göğüs karın sınırı belirsiz bir çift boynuzu, birçok ayağı olan ve hava solunumu yapan eklembacaklılar sınıfı.

Delibaş (œnurosis; Al. Drenkrankheit; Fr. tournis; İn. gid; Os. devvâre): Delibaş kutçuğunun, arakonakçı ödevini gören hayvanlarla insanlarda, özellikle koyunlarda meydana getirdiği, körlük, aptallık, inme, güçsüzlük, en çok da dönme gibi belirtilerle ortaya çıkan sinir hastalığı; dolap hastalığı, dönek, salıncak illeti.

Dil kurtları (Pentastomida; Al. Zungenwürmer; Fr. linguatules; İn. tongue worms; Os. didan-ı hams-ül-fem): Uzun vücutlu, solucanimsi, halkaları oldukça belirgin görünen ve bu belirgin eklem dolayısıyla çoğunluk örümceğimsiler topluluğuna sokulan o-murgasızlar sınıfı.

Domuz kurdu (Trichinella spiralis; Al. Trichine; Fr. trichine; İn. pork worm; Os. dūd-i şa'rî): Ergini, domuzdan başka, insanlarla birçok memelinin incebağırsağında asalaklanan ve son kınakçıyı arakonakçı olarak da kullanılabilen çok küçük ipsiler türü; trişin.

Düzlemduyargalılar (Scarabaeidae; Al. Blatthornkäfer; Fr. scarabéidès; İn. lamellicorn beetles; Os. zül-karn-ı musaffah) : Duyargalarının son eklemi yaprağımsı bir görünüşte olan ve bokböceği, altınböcek, mayısböceği gibi çok tanınmış türleri de içine alan kınkanathılar familyası.

Erkek eğreltiotu (Aspidium filix mas; Al. Wurmfarne; Fr. fougère-mâle; İn. male fern; Os. serhas-i müzekker): En çok 50 cm. uzunlukta olup, köksü gövdelerinden şerit düşürücü maddeler çıkarılır çiçeksiz bitki.

Eşekarısı (Vespa crabro; Al. Hornisse; Fr. frelon; İn. hornet; Os. zenbur): İğnesi pek acı veren ve boyu 35 milimetreye varan kula renginde iri bir çeşit yabanarısı.

Eşkanathılar (Homoptera; Al. Pflanzensauger; Fr. homoptères; Os. mütecâniset-ül-ecnah) : Kabuklubitler, yaprakbitleri ve ağustosböcekleri gibi, bitki sağlığı yönünden çok önemli familyaları içine alan, zarsı kanatları bir boyda, hortumluböcekler topluluğu.

Giyimbiti (Pediculus vestimenti; Al. Kleiderlaus; Fr. pou des vêtements; İn. body louse; Os. elbise kehlesi): Tokken, iç çamaşır-ların dikişleri boyunca, acıktığı zaman deriye yapışarak yaşayan, başbitinden biraz daha büyük, çok açık sarı ya da kirli sarımsı renkte insan biti; vücut biti, elbise biti.

Göztaşı (cupri sulfas; Al. Kupferblau; Fr. sulfate de cuivre; İn. copper sulfate; Os. kibritiyet-i nuhas): Solucan, özellikle şerit düşürücü niteliği olan bakırbileşiği; bakır sülfat.

Güvercin kenesi (Argas reflexus; Al. Taubenzecke; Fr. argas réfléchi; İn. pigeon tick): Genellikle güvercinlerden kan emen, on-lar olmayınca öbür kanatlı türlerine ve insanlara da saldırabilen yumuşak kene.

Halepçibanı (leishmaniosis tropica minor; Al. Aleppobeule; Fr. bouton d'Alep; İn. Aleppoboil; Os. dâ-ül - leşman - i cildî): Tatarcıkların arakonakçılık ettiği Halepçibanı asalağından ileri gelen, kaşıntılı bir sivilce gibi başlayıp, yangılı yaralar olarak geniş-leyen ve en az bir yıl süren deri hastalığı; Diyarbakır çibanı, şark-çibanı.

Haşlamlılar (Infusoria; Al. Aufgusstierchen; Fr. infusoires; İn. infusorians; Os. nakıyye): Vücutları, devim görevini yerine geti-ren kirpiğimsi titrek tüyler, ya da beslenme işini gören saplı çek-menlerle süslü, bir gözeli, bir büyük, birçok küçük çekirdekli hay-vanlar topluluğu. **bk.** kirpikli haşlamlılar, çekmenli haşlamlılar.

Hintyağı (oleum ricini; Al. Rizinusöl; Fr. huile de ricin; İn. castor oil; Os. zeyt-i hırva): Kurtödken kimi ilâçlardan sonra, ya da onlarla birlikte içirilen ve solucanların konakçı bağırsağından atıl-masını kolaylaştıran, tiksinti verici bitkisel yağ.

İşilküfler (Actinomycetales; Al. Strahlenpilze; Fr. actinomycé-ales; İn. ray fungi; Os. futur-i şuâiyye): Bölünür mantarlara bağlı olup, çeşitli türleri, insan ve hayvanlarda asalak yaşayan talıbitki-ler takımı.

İnsan piresi (Pulex irritans; Al. Menschenfloh; Fr. puce de l'homme; İn. human flea; Os. bürgus-i muharriş): İnsandan başka, domuz, kedi ve köpekten de kan emebilen, ortalama 3 mm. boyun-ğa, kestane rengi, sıçrayıcı böcek. Bildiğimiz pire.

Kabak çekirdeği (semen cucurbitae; Al. Kürbiskerne; Fr. graines de courge; İn. pumpkin seed; Os. habb-ül-kar,) : Çok eski çağlardan beri, kabuklarıyla birlikte öğütülüp, özellikle çocuklarda şerit düşürücü olarak kullanılan bitki tohumu.

Kabuklular (Crustacea; Al. Krebstiere; Fr. crustacés; İn. crustaceans; Os. kışriye): Çoğu sularda ya da sulak yerlerde yaşayan, iki çift duyargalı, solungaçlı eklembacaklılar sınıfı. Arakonakçı türleri dolayısıyla konumuzu ilgilendiriyorlar.

Kamçı (flagellum; Al. Geissel; Fr. flagelle; İn. whip; Os. hayt-i müteharrik): Kamçılılarda devim örgenciği.

Karaciğer kelebeği (Al. Leberegel; Fr. douve du foie; İn. liver fluke; Os. dūd-ül-kebed) : Karaciğerde yaşayan kelebek türlerinin genel adı. a.bk. büyük karaciğer - kelebeği, kumkelebeği, yılan kelebeği.

Kazayağı uçyayağı (oleum chenopodii; Al. Wurmsamenöl; Fr. essence de chénopode; İn. wormseed oil; Os. itr-ı kenopodyum) : Kazayağı bitkisi tohumlarından çıkarılan ve başta kancalıkurtlar, sivrikuyruklar, kırbaçkurtları olmak üzere çeşitli yuvarlak solucanları, ayrıca cüce tenyayı düşürmede kullanılan pis kokulu uçyayağ.

Keçi biti (Linognathus stenopsis; Al. Ziegenlaus; Fr. pou la chèvre; İn. goat louse): En çok iki milimetre uzunluğunda olabilen ve keçilerin sırtında yaşayan sokucu bit.

Kemiklibalıklar (Teleostea; Al. Knochenfische; Fr. téléostéens; İn. bony fishes; Os. esmâk-i azmiye) : Çeşitli familyasına bağlı birçok tür, asalak yassı solucanların arakonakçısı olarak önem taşıyan balıklar takımı.

Kılçıkbaşlılar (Acanthocephala; Al. Kratzer; Fr. acanthocéphales İn. thorny-headed worms; Os. müşevvek-ür-re'si) : sindirim aygıtları olmayan, yaşamları boyunca asalaklık eden, genellikle uzunlamasına yuvarlak, başları dikenli solucanlar sınıfı; başdikenliler.

Kızılkanat (Scardineus erythrophthalmus; Al. Rotfeder; Fr. rotengle; İn. rudd): Sazangiller familyasından olup, tatlısularda yaşayan ve birçok asalak solucanın arakonakçılığını yapan balık.

Kızilkurt sancısı (*aneurysma verminosa*; Al. Wurmaneurysma; Fr. anévrisme vermineux; İn. verminous aneurysm; Os. ümmüddem-i düdi): Atlarda, genç kızilkurtların, bağırsak besleyici kan damarlarını tıkasından ileri gelen hastalık.

Konakçı (*hospes*; Al. Wirt; Fr. hôte; İn. host; Os. mihmandar): Asalağın erginini veya gelişim evrelerinden her hangi birini taşıyan canlı. a.bk. arakonakçı, son konakçı.

Kökbacaklılar (*Rhizopoda*; Al. Wurzelfüssler; Fr. rhizopodes; İn. rhizopods; Os. zât-ül-ercül-üc-cezriyye) : Tek ya da bir çok çekirdekli, çoğunlukla çıplak, seyrek olarak bir kabuk taşıyan, yalancı-ayaklarla yer değiştiren, amipleri, günsüleri, deliklileri ve ışınları içine alan birgözeli hayvanlar sınıfı.

Kumpiresi (*Tunga penetrans*; Al. Sandfloh; Fr. chique; İn. sand flea; Os. Bürgüs-i sâkıb) : Asya, Afrika, özellikle Amerika'nın birçok sıcak bölgesinde, insan ve hayvanların dış-asalığı olarak yaşarken, dişileri gebelik süresince konakçı derisi altına girip, türlü nilikte şişkinlikler yapan pire; Amerikan piresi, etkenesi.

Medine kurdu (*Dracunculus medinensis*; Al. Medinawurm; Fr. ver de Médine; İn. Medina worm; Os. düd-ül-medine): 3-120 cm. boyunda olup, insanların ve başka birçok memelinin, özellikle deri altı katılğan dokusunda asalaklanan sıcak ülkeler solucanı.

Nokra (*hypodermosis*; Al. Dasselbeule; Fr. hypodermose; İn. warble; Os. dâ-i ipoderm): Büveleklerden ileri gelen, başlıca sığırdada olmak üzere çeşitli memeli hayvanlarda, seyrek olarak insanlarda rastlanan ve bu sinek kurtçuklarının sırt derisi altında meydana getirdiği, son evrede ortası delik şişkinliklerle tanınan hastalık; nokra, imiç, okra.

Ortak yaşama (*symbiosis*; Al. Zusammenleben; Fr. symbiose; İn. living together; Os. hayat-ı müstereke): İki diri varlığın, karşılıklı yararlanmaya dayanan birlikte yaşama durumu. Burada ortaklık öyle bir düzene ulaşmıştır ki, varlıklardan birinin ayrılığı, obürünü ölüme sürükler.

Örümceğimsiler (*Arachnoidea*; Al. Spinnentiere; Fr. arachnides; İn. spider-like animals; Os. ankebutiyye): Örümcek, akrep, sakırğa ve uyucböceği türlerini içine alan, dört çift ayaklı, eklem-bacaklı omurgasızlar sınıfı.

Özgür (liber; Al. Frei; Fr. libre; İ. free; Os. serbest): Asalak olmayan, beslenme yönünden bağımsız, kendibeslek olan.

Peynir sineği (Piophila casei; Al. Käsefliege; Fr. mouche des fromages; İ. chees fly): Peynir ve başka yiyeceklere yumurtlayarak, onlarla birlikte bu besinleri yiyenlerin sindirim aygıtını da kurtlandırabilen, yarım santimetre boyunda, koyu esmer sinek.

Pire (pulex; Al. Floh; Fr. puce; İ. flea; Os. bürgus): Pireler takımına bağlı böcek türlerinin genel adı. **bk.** insan piresi, köpek piresi, kuş piresi. Kınkanatlı ve yarımkanatlı ufak, sıçrayıcı kimi böcekler için de kullanılır. **bk.** toprakpireleri, yaprakpireleri.

Pulkanatlılar (Lepidoptera; Al. Schuppenflügler; Fr. lepidoptères; İ. lepidoptera; Os. harşefiy-ül-cenah): Kelebeklerle güveleri içine alan ve incecik pullarla süslü iki çift kanadı bulunan böcekler dizisi; kelekler. Kurtbilimde arakonakçı olarak, tırtıl çağında özellikle bitki sağlığı yönünden konumuzu ilgilendiriyorlar.

Raslansal asalak (Fr. parasite accidentel; İ. accidental parasite; Os. tesadüfi tufeyl): Gerçekte özgür olup, her hangi bir raslantı sonucu asalak yaşama uyan canlı.

Sığır sinekleri (Tabanidae; Al. Bremsen; Fr. taons; İ. gadflies): Suda, toprakta veya başka böcek kurtçuklarında asalak yaşayan gelişme çağında etçil, ergin dişileri kan emici, oldukça iri sinekler familyası.

Sıtma (paludismus; Al. Malaria; Fr. paludisme; İ. malaria; Os. hummâ-i merzagî): Alyuvarların, sıtma asalarıyla bulaşmasından ileri gelen, ateş, titreme, üşüme nöbetleri ve sarılık gibi belirtilerle tanınan hastalık; bataklıkığızi, malarya.

Sinekler (Muscidae; Al. Fliegen; Fr. mouches; İ. flies; Os. zübabiye): Karasinek, çeçesineği, ve baldırsokan gibi çok tanınmış olanlarından başka dört bini aşkın türüyle bütün yeryüzünü kaplayan çiftkanatlılar familyası. Gerçek sinekler.

Solucanlar (Vermes; Al. Würmer; Fr. vers; İ. worms; Os. didan): Uzun, iki yanlı bakışık vücutları, düğümlü sinir aygıtları, özel kan damarları, karışık üreme ve boşaltım organları bulunan omurgasız hayvanlar kökü.

Son konakçı (Al. Endwirt; Fr. hôte définitif; İ. final host;

Os. mihmandar-ı kat'î): Arakonakçısız gelişemeyen asalakların ergin evreyi geçirdiği konakçı; kesin konakçı.

Tatarcık (Phlebotomus papatasii; Al. Sandfliege; Fr. phlébotome; İn. sandfly)): Sıcak ülkelerde, özellikle Akdeniz çevresinde yaşayan ve Halepçibanı, tatarcık humması, kala-azar gibi önemli birçok hastalıkları bulaştırıcı olarak suçlu görülen tatarcıklar topluluğuna örnek tür.

Turnabalığı (Esox lucius; Al. Hecht; Fr. brochet; İn. pike)): Geniş tenyaya ikinci arakonakçılık yapan ve tatlısularında yaşayan, yırtıcı, eti yenir bir balık türü.

Tümkirpikliler (Holotricha; Al. Holotrichen; Fr. holotriches; İn. holotrichs; Os. zül-ehdâb-ı kâmile)): Birçok türü evcil hayvanların sindirim aygıtında yaşayan ve çoğunlukla vücutları, birbirine eşit boyda kirpiklerle kaplı bulunan haşlamlılar topluluğu.

Tütün (Nicotiana tabacum; Al. Tabak; Er. tabac; İn. tobacco; Os. duhan)): Patlıcangillerden, şerit düşürücü etkisi dolayısıyla hekimlikte de kullanılan tarım bitkisi.

Un güvesi (Ephestia kühniella; Al. Mehlmotte; Fr. teigne des farines; İn. flour moth)): 16-20 mm. boyunda, 20-25 mm. eninde olup, un, kırma, kepekten başka, çeşitli ekin ürünlerini de kurtlandıran ve kanatlarının arka kıyıları bir sıra saçak taşıyan kelebek.

Yalancıayak (pseudopodium; Al. Scheinfuss; Fr. pseudopode; İn. pseudopod; Os. ricl-i kâzib)): Dizanteri amibi gibi, belirli bir biçimi olmayan asalaklarda devim ve beslenme amacıyla ortaya çıkan protoplazma uzantısı.

Yassısolucanlar (Plathelminthes; Al. Plattwürmer; vers plats; İn. ariz-ül-cisim)): Şeritleri ve yapraksolucanları içine alan, iki yanlı bakışık, yumuşak ve oldukça yassılmış vücutlu solucanlar topluluğu.

Yatak tahtakurusu (Cimex lectularius; Al. Bettwanze; Fr. punaise des lits; İn. bedbug; Os. bakk-ül-fıraş)): Sarı kıllarla örtülü yassı, esmer kırmızı renkte, 4-5 mm. boyunda olup, memelilerden, kanatlılardan, hattâ sürüngenlerden kan emen, gececi ve pis kokulu böcek. Bildiğimiz tahtakurusu.

Yazyaraları (granuloma habronemicum; Al. Sommerwunden; Fr. plaïs d'été; İ. summer sores; Os. cerha-i hübeybiyye): Atlarda, minik solucan kurtçuklarının irkiltisinden ileri gelen ve kolayca kanama eğilimi gösteren kaşıntılı deri değişimleri.

Yuvarlaksolucanlar (Nemathelminthes; Al. Rundwürmer; Fr. vers ronds; İ. roundworms; Os. didan-ı üstüvaniye): Sert bir kiltinler örtülü vücutları halkasız, uzunlamasına yuvarlak ve genellikle ince solucanlar topluluğu; ipsi solucanlar.

Zarkanathılar (Hymenoptera; Al. Hautflügler; Fr. hyménoptères; İ. hymenoptera; Os. gışaiy-ül-cenah): Birbirine eşit ve zarsı iki çift kanadı olan, tambaşkalaşma gösteren ve arılarla karıncaları da içine alan, ağız yapıları ısırıcı, ya da yalayıcı böcekler dizisi. Otuz bini aşkın türü kapsar.

Şüphesiz bu sunduğum örneklerde olduğu gibi, terimlerin Latince-Yunanca, Almanca, Fransızca, İngilizce ve Osmanlıca karşılıklarını gösterebilmek imkânı her zaman ele geçmemiştir. İlerde, doğrudan doğruya bilimsel terim sayısı yönünden birçok eksiğim olduğunu söyleyenler de çıkacaktır. Gerçekten öyledir. İşe başlarken amacın en eksiksizi değil en doğruyu ortaya koymaktı. Bu başarıya biraz yaklaşabildiysem çok mutlu olacağım.

Böyle bir yazı için beni samimiyetle ikaz eden Sayın Mesadet Doğuer'e ve sözlüğün hazırlanması sırasında sık sık yardımlarına başvurduğum değerli uzman arkadaşlarıma teşekkür ederim.

SUMMARY

A general information about (Dictionary of Parasitological Terminology», which has been especially and separately prepared in Turkish, and uses of expression of the scientific terms in native language are given in this article. The dictionary includes human, veterinary and agricultural parasitology.